

Yükseköğretimde Sosyal Medya Gruplarının Eğitim Amaçlı Kullanımı: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO ve Serik MYO Örneği

Mustafa Sami Mencet¹

Özet

Sosyal ağlarla ilgili ülkemizdeki akademik çalışmaların sayısı gün geçtikçe artsa da sosyal ağların yükseköğretim düzeyinde öğrenci ve öğretim elemanlarınca kullanımı hakkında ampirik bulguların ortaya konulduğu çalışmalar oldukça yetersizdir. Bu alandaki boşluğun giderilmesine yönelik küçük bir katkı yapmayı amaçlayan çalışmada Akdeniz Üniversitesi'nde önlisans düzeyinde halkla ilişkiler eğitimi alan öğrencilerin kurdukları sosyal ağ gruplarının kullanımı niteliksel ve niceliksel yöntemlerle incelenmiş, elde edilen bulgular medya yeterliği bağlamında tartışılarak bu alanda yapılacak akademik çalışmalar ve üniversitelerin stratejik karar alıcılarına önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Halkla İlişkiler Eğitimi.

Education Based Social Media Groups In Higher Education: Akdeniz University Social Sciences Vocational High School and Serik Vocational High School Case

Abstract

Although the academic studies in Turkey about social networks, are increasing day by day, the studies introducing ampiric findings about the usage of social Networks by the students and by the academic staff in higher level, are quite insufficient. This study which tends to make a small contribution to eliminate the gap in this area, the usage of social network groups created by the students studying public relations in associate degree level in Akdeniz University, is examined by using qualitative and quantitative methods, the findings are discussed within the context of the adequacy of the media, and suggestions have been made for the strategic decision makers of the universities and for the future academic studies in the area.

Keywords: Social Media, Education of Public Relation.

---

¹ Öğr. Gör. Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksekokulu

Giriş

Medya pedagojisi, toplumsal iletişim bağlantılarının kurulmasında medyanın sahip olduğu pedagojik-kuramsal önem ve buna bağlı olarak iletilen bilginin bilincin ve eylemin uygulamalarını içeren, günümüzde önem kazanan bir disiplindir (Alver, 2004:1). Bu anlamda özellikle eğitim çalışmalarında yeni medyanın kullanımı, medya pedagojisi kapsamında önemli bir tartışma alanı olarak dikkat çekmektedir (Uçar İlbuğa, 2009: 27). Yeni medyanın geleneksel medyadan ayırt edici temel özellikleri etkileşimli ve multimedyaya biçimine sahip olmasıdır. Dijital kodlama sistemine temellendikleri için çok fazla miktarda enformasyonu aynı anda aktarabilme ve kullanıcının da anında geri dönüşümde bulunabilmesi olanağına sahiptir (Binark, 2008). Kullanıcının verinin içeriğine müdahale edebilme durumu olan etkileşimlik özelliği iletişim sürecinde pasif bir rolde olan kullanıcıyı aktif role çevirmektedir. Etkileşimle birlikte iletinin içeriği kişiselleşmekte kullanıcının katılımı artmakta ve kullanıcının seçenekleri çoğalmaktadır. Yeni medyanın bir "yeni" özelliği ise modülerliktir. Modülerlik, kullanıcıların farklı bileşenleri tek bir çatı altında kullanırken herhangi biri üzerinde değişiklik yapabilme özelliği taşıması olarak tanımlanabilir (Yengin, 2012: 127).

Yeni medyanın pedagojik alanlara yerleşmesiyle birlikte medya yeterliği; öğretmen, öğrenci, aileler gibi eğitim alanında yer alan tüm çalışanların medya konusunda yeterli ve yetkin kılınmasını gerektirmektedir. Yeni medya olarak tanımlanan sosyal medya mecralarının üniversite öğrencileri düzeyinde eğitimci – öğrenci arasındaki iletişimin kurgulanmasındaki yeri, öğrencilerin bu mecraları kullanımı daha da önemlisi öğretim elemanlarının sosyal medya gruplarını eğitim amaçlı kullanım düzeyinin incelenmesi bu anlamda önem kazanmaktadır.

"Sosyal ağ" kavramı yalnızca bir siteyi işaret etmemektedir. Facebook, Twitter, blog, sözlükler, dijital çevrimiçi oyun portalları, forumlar vb. birçok etkileşimli ortam "sosyal ağ" kavramı kapsamına girmekte ve her birinin ayrı özellikleri ve kullanım amaçları bulunmaktadır.

Sosyal ağlar içerisinde tüm dünyada en fazla kullanılan site olan "Facebook" (MashableInfographic, 2011) kullanıcıların arkadaş bulma, diğer kullanıcılar hakkında bilgi edinme (denetim ve gözetim), video fotoğraf müzik vb. görsel ve işitsel içerik paylaşımında bulunma, oyun oynama, örgütlenme, siyasal kamuoyu oluşturma, e-ticaret, pornografik ilişkiler gibi amaçlarla kullandıkları bir portal olarak cazibesini her geçen gün arttırmakta (Toprak vd. 2009: 43-54), örgütlerin ve kamu kuruluşlarının üzerinde yoğun mesai harcadığı ve strateji geliştirdiği yeni bir medya olarak karşımıza çıkmaktadır².

Facebook ülkemizde de çok yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. 2011 yılında yapılan bir araştırmaya göre³ Türkiye Hollanda ve Birleşik Krallık'ın ardından Avrupa'nın en büyük çevrimiçi izlerkitesine, bir başka deyimle internet başında en fazla zaman geçiren kullanıcı kitlesine sahiptir ve bu kitle en fazla Facebook sitesinde zaman geçirmektedir (Sosyal Medya Türkiye, 2011). Aynı araştırma bulgularına göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının %70'i 15-34 yaş arası gençlerden oluşmaktadır (Sosyal Medya Türkiye, Türk İnternet Kullanıcısı Profili, 2010).

2 Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı'nın Facebook üzerinden bir ihbar sistemi kullanması, bu portal üzerinden yoklama kaçaklarına celp gönderilmesi bu uygulamalardan sadece birkaçıdır (Toprak vd.2009: 54).

3 Bkz. ComscorePressRelease, NewspaperSitesacross Europe DemonstrateGrowth in the Past Year, 18/08/2011, London, UK.

Akdeniz Üniversitesi öğrencilerini kapsayan bir çalışmada öğrencilerin %67,5'inin sosyal medyayı her gün düzenli olarak kullandığı tespit edilmiştir (Karaduman ve Kurt, 2011).

Tüm bu verilerden yola çıkarak sosyal medyanın üniversite öğrencilerinin yoğun bir şekilde kullandığı bir mecra olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal ağ siteleri, kolay ve ucuz bir şekilde kullanılabilen, öğrenciler için eğitim süreçlerine kolaylıkla entegre edilebilmekte ve bu türdeki kullanımlar hızla yaygınlaşmaktadır. Böylece öğrenciler ders dışında ve hatta üniversiteden mezun olduklarında kendi öğrenme süreçlerine web üzerinden tekrar ulaşma ve çalışmalarını inceleme gibi olanaklara sahip olabilmekte ve kendi öğrenme geçmişlerine ulaşabilmektedir.

Sosyal ağlar akademisyenler için de birçok yarar sağlamaktadır. Sosyal ağ siteleri, esnek ve kullanıcı dostu olması sebebi ile diğer öğretim yönetim sistemlerine göre daha kolay kullanılabilir. Birçok öğrencinin ve araştırmacının çok daha basit adımları takip ederek bir topluluğu oluşturması, kendi aralarında paylaşımların gerçekleşmesi, iletişim ve geri beslemede kolaylık sağlamaktadır (Gülbahar vd., 2010: 2).

Sosyal ağlarda kullanıcıların oluşturdukları gruplar, yine ait oldukları sosyal grup içerisindeki iletişimin güçlendirilmesi bakımından oldukça cazip bir mecradır. Özellikle aynı sınıfta öğrenim gören öğrencilerin dersle ilgili duyuruları takip edebilmesi, öğretim elemanına soru sorabilmesi, öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin dersle ilgili kaynakça paylaşımına veya tartışma konusu oluşturulmasına, anket uygulamalarına imkân sağlaması bakımından eğitim uygulamalarında önem verilmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm branşlarda olduğu gibi halkla ilişkiler alanında eğitim gören öğrenciler için sosyal medyanın kullanımı oldukça önemlidir. Çünkü geleneksel medyanın aksine, sosyal medya platformları öğrencilere kendi ürettikleri içerikleri zahmetsiz ve diledikleri biçimde yayımlama imkânı sunmaktadır. Tellan'a göre (2011: 28), halkla ilişkiler eğitiminde geleneksel eğitim süreçlerinin yanı sıra öğrencilere bilginin aktarımını kolaylaştırabilecek çok sayıda ağ temelli öğrenim metoduna başvurulması zorunludur. Özellikle teorik bilgi ile uygulama arasında köprü görevini üstlenen küçük grup projeleri, simülasyon ve animasyon teknikleri, sınıf içi ve dışı atölye çalışmaları gibi sosyal medya uygulamaları öğrencilerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Kısacası sosyal ağlar birçok kullanım özelliği ve olanaklarının olması, öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimi arttırmada, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olmaktadır. Ancak sosyal ağların eğitime ilişkin bu denli olumlu ve önemli katkılarına rağmen bu alanda yapılmış çalışmaların azlığı ve ülkemizde bu konuda eğitimin her kademesini kapsayan çalışmaların yapılmamış olması dikkat çekicidir (Özmen vd., 2011: 46). Bu eksikliğin giderilmesine katkı yapmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada öğrencilerin sınıfları adına kurmuş oldukları Facebook grupları niteliksel ve niceliksel yöntemlerle incelenmiş, öğrencilerin sosyal medyadaki gruplarda ne tür iletiler paylaştıkları analiz edilmiş ve öğretim elemanlarının da bu grupları eğitim amaçlı kullanıp kullanmadıkları sorgulanmıştır.

1. Metodoloji

1.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının sosyal medyayı eğitim amaçlı kullanımlarını ölçmek amacıyla, medyanın yapısı ve çalışma prensipleri ile ilgili en fazla kuramsal ve uygulamalı ön lisans eğitimin verildiği Halkla İlişkiler ve Tanıtım programları örneklem olarak tercih edilmiş ve Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Serik Meslek Yüksekokulu

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programlarının ikinci sınıf öğrencilerinin kurdukları Facebook grupları araştırmaya dahil edilmiştir. Bu gruplarda, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda Normal ve İkinci Öğretim (İÖ) programlarında okuyan ikinci sınıf öğrencileri ve Serik Meslek Yüksekokulu ikinci sınıf öğrencilerinden ve bu sınıflarda derslere giren öğretim elemanları yer almaktadır.⁴ Grupların hepsi “kapalı” grup özelliği taşımakta, gruplara üye olabilmek için grubun yöneticisinin (grupların yöneticileri; programın öğretim elemanları ve onların görevlendirdiği öğrencilerdir) onayının alınması gerekmektedir. Bu gruplarda o sınıfta eğitim gören öğrenciler ve eğitim veren öğretim elemanlarının dışında üye bulunmamaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan grupların birçok benzeri bulunmaktadır. Hemen hemen her sınıf için, o sınıftaki öğrencilerin veya o sınıfta eğitim veren öğretim elemanlarının kurduğu sosyal medya grupları bulunmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen grupların üyeleri (öğretim elemanlarının haricinde) birbirinden farklıdır.

Grupların isimleri ve bağlantı adresleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Grupların İsimleri ve Bağlantı Adresleri

Bölüm / Program	Grubun Adı	Adresi
Akdeniz Üniversitesi (A.Ü.) Sosyal Bilimler MYO Halkla İlişkiler ve Tanıtım Normal Öğretim	Halkla İlişkiler ve Tanıtım 2011-2012 Normal Öğretim Öğrencileri	https://www.facebook.com/groups/112048262203938/
Sosyal Bilimler MYO Halkla İlişkiler ve Tanıtım İkinci Öğretim	A.Ü. Sosyal Bilimler Myo Halkla İlişkiler 2010 Girişliler	https://www.facebook.com/groups/sosyalbilimlermyo2010/
Serik MYO Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı Normal Öğretim	Akdeniz Üniversitesi Halkla İlişkiler 2011	https://www.facebook.com/groups/272011736184345/

Yeterli verinin sağlanabilmesi amacıyla araştırma, gruplardaki ileti alışverişinin en yoğun olduğu güz yarıyılı, final ve final sonundaki bahar yarıyılı kayıt yenileme işlemlerinin yapıldığı 04 Ocak– 05 Şubat 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş, bu bir aylık zaman diliminde gruplarda yayınlanan bütün iletiler kodlanmıştır.

1.2. Verilerin Çözümlemesi

Çalışmada veriler hem niteliksel hem de niceliksel olarak değerlendirilmiştir. Grupların öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından kullanımını ölçmek amacıyla öncelikle üye sayısı, grupta paylaşılan duvar yazısı ve o yazılara yapılan yorum veya “beğen”me gibi yorum yapılmayan olumlu geri beslemeler, kantitatif olarak değerlendirilerek ileti sıklığının miktarı ölçülmüştür. Aynı zamanda gruplarda paylaşılan iletiler niteliksel olarak incelenmiş; öğrencilerin ve öğretim elemanlarının iletileri duyuru, soru, eleştiri, kişisel durum güncellemesi, dersle ilgili kaynakça paylaşımı olmak üzere içeriklerine göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmayla ilgili detay bilgi bölüm 1.3’ de sunulmaktadır.

1.2.1. Duvar yazılarının değerlendirilmesi

Araştırmanın evrenini oluşturan Facebook sosyal grupları, teknik olarak Web 2.0’da sıklıkla

4 Serik Meslek Yüksekokulu’nda ikinci öğretim programı bulunmadığı için yalnızca normal öğretim öğrencileri araştırmaya dâhil edilmiştir.

kullanılan forum uygulamalarına benzemektedir. Gruba üye olan kişi, bir duvar yazısı yazarak diğer üyelerin görüşüne sunar. Dolayısıyla duvar yazısı olarak grupta paylaşılan iletiler yeni bir tartışma konusu olarak ele alınabilir. Bu nedenle duvar yazıları hem kantitatif olarak hem de içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Duvar yazıları içeriğine göre ayrıştırılarak ne tür iletilerin genellikle paylaşıldığı ölçülmüş ve böylece grubun ağırlıklı olarak hangi amaçlarla kullandığı ve eğitim amaçlarına hizmet edip etmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Duvar yazıları; soru, duyuru, eleştiri, dersle ilgili tartışma veya kaynakça paylaşımı, bireysel durum güncellemeleri olmak üzere beş kategoride incelenmiştir. Bu yazıları paylaşan kişiler de öğrenci, program koordinatörü, idari görevi olmayan öğretim elemanı olarak sınıflandırılmıştır. Duvar yazılarına yapılan yorum sayısı ve beğenme sayıları da yazının etkisi hakkında fikir vermesi açısından değerlendirilmiştir. Duvar yazısı yazan kişiye verilen yanıtlar “beğenme” veya “iletiyi paylaşma” gibi uygulamalardan yola çıkarak, duvar yazısı yazan kişinin unvanının beğenme veya yapılan yorum sayısını etkileyip etkilemediği ölçülmeye çalışılmıştır. Duvar yazılarının sınıflandırma başlıkları, sınıflandırmanın kriterleri ve örnekler aşağıda sunulmaktadır.

1.2.1.1. Duyuru

Sosyal gruplarda üyelerin; dersle ilgili yapılması gerekenler, iş ilanları, etkinlikler vb. konularda diğer üyelerin dikkatine yayınladıkları duyuru içerikli iletiler “duyuru” başlığı altında kodlanmıştır.

Örnek: Yayınlayan Müdür Yardımcısı Ali Şevki Akay (Öğretim Elemanı): “Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Girişimci İş Kadınları Derneği (AGİDER) ve Leman Dergisi işbirliğiyle “Kadına Şiddeti Leman’la Karala” Karikatür Yarışması Ayrıntılı bilgi <http://sks.akdeniz.edu.tr/karikatur-yarismasi>”.

1.2.1.2. Soru

Üyelerin diğer üyelere yönelttiği soru içerikli iletiler soru başlığı altında kodlanmıştır.

Örnek: Yayınlayan: Ahmet Deniz Ataç (Öğrenci): “Ekle-Sil haftası akademik takvimde 8-10 şubat arası diye geçiyo doğru mu değişti mi bilen var mı?” Yayınlama Tarihi 04 Şubat 2012, 5 yorum.

1.2.1.3. Kişisel Durum Güncellemeleri

Duvar yazıları içerisinde yine bireysel durum güncellemelerinin sayısı tespit edilerek bu sınıf kullanımına ortak olan grupta kişilerin kendi hayatlarına dair ne tür paylaşımlarda bulunduğu ve bunun grupta paylaşılan iletiler içerisinde oransal olarak ne düzeyde bulunduğu kantitatif olarak ölçülmüştür.

Örnek: Yayınlayan Merve Yakıcı (Öğrenci): “Peki zeki müren de bizi görecektir mi yok be bu başka hikaye ...kafayı yemiş olabilir miyim cevap veriyorum evet..ben hala ders seçimi yapamadım bu da itiraftır.” Yayınlama Tarihi 27 Ocak 2012, 2 beğeni, 4 yorum.

1.2.1.4. Dersle Yardımcı veya Eğitimle İlgili Kaynakça Paylaşımı

Grubun eğitim amaçlı kullanım bakımından etkinliğini sorgulamak amacıyla öğretim elemanlarının veya öğrencilerin grupta derste anlatılanları destekleyecek ek kaynakça paylaşımında bulunup bulunmadığı veya dersle ilgili konularda tartışma açılıp açılmadığı sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımı bakımından bir veri sağlaması nedeniyle incelenmiş ve elde edilen bulgular sorgulanmıştır.

Örnek: Yayınlayan; Özge Ergezen (Öğrenci): “Rapidshare üzerinden medya planlaması başlıklı ödev çalışması.”

1.2.1.5. Eleştirel İçerikler

Çalışmada, gruplardaki eleştirel içerik paylaşımının düzeyi ve içeriği tespit edilmeye çalışılmıştır. Eleştirilerin kimler tarafından yapıldığı ve eleştiri konusu kodlanmış, aynı zamanda eleştirilerde hakaret unsuru sayılabilecek içeriğin olup olmadığı incelenmiştir. Eleştirilere öğretim elemanlarınca bir cevap verilip verilmediği ve öğretim elemanlarının tartışmaya katılıp katılmadıkları sorgulanmıştır.

Örnek: Yayınlayan: Gizem Poyraz (Öğrenci): “Hiçbir dersi seçemedim üç gündür hep sistem dolu diyor. Mağdur mu olacağız benim suçum ne?” Yayınlanma Tarihi: 27 Ocak 2012, 5 yorum.

1.2.2. Gruba Üye Olan Kişilerin Unvanları

Öğretim elemanlarının eğitim çalışmaları bakımından bu grupları kullanım düzeyini tespit etmek amacıyla gruplara üye olan öğretim elemanlarının unvanı ve sayıları kodlanmıştır. Aynı zamanda öğretim elemanlarının kaç duvar yazısı paylaştığı, bu yazıların içeriği, öğrencilerin verdikleri sorulara verilen yanıtlar ve bu yanıtların tatmin edici olup olmadığı içerik analiziyle ve kantitatif ölçümlerle tespit edilmiştir. Yine öğretim elemanlarının duyuru veya diğer türdeki iletileri paylaşımının öğrenciler tarafından beğenilme sayısı da ölçülerek öğrenciler tarafından bu grupların öğretim elemanlarınca kullanımına karşı tutumlarına dair öngörülerde bulunulmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırma Soruları

Araştırma amacına yönelik bulgulara erişebilmek amacıyla saptanan araştırma soruları şunlardır:

- 1 - Gruba üye olan öğrencilerin sayısı kaçtır? Grupların aktif olarak kullanımında programlara göre homojen bir dağılım var mıdır?
- 2 - Gruba üye olan öğretim elemanı sayısı kaçtır? Üye olan öğretim elemanlarının unvanlarına göre dağılımı nedir? Özellikle danışman ve program koordinatörleri düzeyinde öğretim elemanları grupları aktif olarak kullanmakta mıdır?
- 3 - Grupta paylaşılan iletiler içerik bakımından nasıl ayrılmaktadır? Gruplarda çoğunlukla ne tür iletiler paylaşmaktadır? Bu bağlamda grupların eğitime katkısı hangi yönde olabilir?
- 4 - Öğrenciler ve öğretim elemanlarının grupta paylaştıkları ileti türünde bir farklılık var mıdır? İletilerin türü kişilere göre anlamlı bir farklılık arz etmektedir?
- 5 - Gruplarda derslerde yapılan çalışmaları zenginleştirecek ek kaynakça kullanımı var mıdır? Bu anlamda internetin olanaklarından ne düzeyde yararlanılmaktadır?
- 6 - Gruplarda öğrencilerin eleştirel görüşlerini paylaşımı ne düzeydedir? Öğrencilerin eleştirilerine konu olan unsurlar nelerdir? Öğretim elemanlarının bu eleştirilere yanıtı ne düzeydedir?

1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar

Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi çalışmanın amacın sosyal medyada grupların öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından kullanma biçimlerine yönelik bir durum tespiti yapmak ve stratejik karar alıcılarına önerilerde bulunmaktır. Özellikle medya kullanımı olması nedeniyle, medya

üzerine önlisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin ve bu programlarda eğitim veren öğretim elemanlarının kullandığı bir örneklem seçilmiş, grupların sayısı üç ayrı sınıfla sınırlandırılmıştır. Bir diğer sınırlılık ise iletilerin incelendiği zaman aralığıdır. Çalışmaya konu olan iletiler, gruplarda ileti paylaşımının en sık yapıldığı kayıt dönemi ve final sınavlarının uygulandığı yapıldığı 04 Ocak – 05 Şubat 2012 tarihinde paylaşılan iletilerden seçilmiştir. Bu nedenle gruplarda paylaşılan iletiler belirli bir dönemin özelliğini yansıtsa da en fazla iletinin yapıldığı dönem öğrencilerin eğitim çalışmalarına veya kurumun faaliyetlerine olan yaklaşımı, öğretim elemanlarının bu dönemdeki tutumları, ders veya eğitimle ilgili kaynak paylaşımı gibi hususlar hakkında genel durum hakkında fikir vermek için yeterlidir. Söz konusu zaman aralığının seçilmesinin bir diğer nedeni ise bu dönemde öğrencilerin genellikle final sınavları, başarı hesaplamaları kayıt yenileme, ders seçme gibi işlemler nedeniyle stresli olmalarıdır. Böyle bir ortamda yaşanan problemler daha net tespit edilmektedir.

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, Facebook'takine benzer bir grup ya da haberleşme ortamının diğer sosyal medyalarda (Twitter, blog, forum, sözlük vb.) kullanmadıkları gözlenmiştir. Bu nedenle çalışma kapsamında yürütülen araştırma Facebook sitesiyle sınırlandırılmıştır.

2. Araştırma Sonuçları

A1 - Gruba üye olan öğrencilerin sayısı kaçtır? Grupların aktif olarak kullanımında homojen bir dağılım var mıdır?

Birinci araştırma sorusuna yanıt vermek amacıyla örnekleme oluşturan üç Facebook grubu üye sayıları, üye olan kişiler, paylaşılan duvar yazısı ve bu yazılara yapılan yorum sayıları bakımından incelenerek Tablo 2'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 2. Gruplara Üye Olan Kişi Sayısı ve İncelenen İleti Sayısı

Grup	Gruba Üye Öğrenci Sayısı	Gruba Üye Öğretim Elemanı Sayısı	Duvar Yazısı Sayısı	Yorum Sayısı
Serik MYO	28	3	21	56
SBMYO NÖ	77	3	135	480
SBMYO İÖ	68	4	111	131
Toplam	173	6*	267	667

*Aynı öğretim elemanlarının, araştırmaya konu olan sınıfların ikisinde veya üçünde de derse girmeleri nedeniyle birbirinden farklı öğretim elemanları bir kişi olarak sayılmıştır.

Gruplara üye olan öğrencilerin kimlikleri incelendiğinde o sınıfta derse giren öğrencilerin hemen hemen tümünün gruplara üye olduğu görülmektedir. Ancak tüm üyeler, grubu aktif olarak kullanmamaktadır. Her ne kadar toplamda 173 öğrenci bu gruplara üye olsa da bütün üyelerin grupları aktif olarak kullanmadığı gözlenmiştir. Grupları aktif olarak kullanan yani grupta durum güncellemesi, ileti paylaşımı, yorum gibi etkinlikler yapan birbirinden farklı öğrencilerin sayısı yirmiyi geçmemektedir. Bu durum da öğrencilerin tamamının sosyal medyayı eğitimlerini sürdürme amaçlı aktif olarak kullanmadığına yönelik kanaat uyandırmakta olup göstermekte olup öğrencilerin internet ve sosyal medyayı genellikle hangi amaçlarla kullanılmasına yönelik geniş çaplı araştırmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gruplarda paylaşılan ileti ve yorum sayıları incelendiğinde, Serik Meslek Yüksekokulu'nda grup kullanımının yoğunluğunun oldukça düşük

olduğu ve buna karşılık öğrenci sayısının artmasıyla doğru orantılı olarak Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu gruplarında daha fazla ileti alışverişinin olduğu gözlenmektedir.

A2- Gruba üye olan öğretim elemanı sayısı kaçtır? Bu öğretim elemanlarının unvanlarına göre dağılımı nedir? Özellikle danışman ve program koordinatörleri düzeyinde idari görevi olan öğretim elemanları grupları aktif olarak kullanmakta mıdır?

Gruplara üye olan öğretim elemanları unvanlarına göre kodlanmış ve Tablo 3'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Gruplara Üye Olan Öğretim Elemanlarının Sayılarının Tüm Öğretim Elemanları İçerisindeki Oranı

Grup	Koordinatör	Danışman	İdari Görevi Olmayan Öğretim Elemanı	Toplam	Oran
Serik MYO	1 / 1	2 / 1	4 / 1	7/3	%42,8
SB MYO Normal Öğretim	1 / 1	2 / 0	4 / 3	7/4	%57,1
SB MYO İkinci Öğretim	1 / 1	2 / 0	4 / 3	7/4	%57,1

Tablodaki veriler incelendiğinde özellikle danışman öğretim elemanlarının bu gruplara üye olmadıkları görülmektedir. Yalnızca Serik MYO'da bir danışman öğretim elemanının gruplara üye olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu öğretim elemanı bir aylık süre içerisinde ileti paylaşma, beğenme, yorum yapma gibi aktivitelerden hiçbirini yapmamıştır. Araştırmaya konu olan tüm sınıflarda yedi öğretim elemanı derslere girmektedir. Bu öğretim elemanlarının yarısının gruplara üye olmadığı görülmektedir.

A3- Grupta paylaşılan iletiler içerik bakımından nasıl ayrışmaktadır? Gruplarda çoğunlukla ne tür iletiler paylaşılmaktadır? Bu bağlamda grupların eğitime katkısı hangi yönde olabilir?

Grupların duvar yazıları kategorilere ayrıldığında aşağıdaki bulgular elde edilmektedir.

Tablo 4. Paylaşılan İletilerin Türleri

İçerik	Sayı	Yüzde
Duyuru	153	56,4
Soru	61	22,6
Kişisel Durum İletisi	28	10,4
Eleştiri	25	9,2
Ders konularıyla ilgili kaynakça paylaşımı veya tartışma iletileri	4	1,4
Toplam	272	100

Gruplarda büyük bir çoğunlukla duyuru yapıldığı görülmektedir. Bu duyurular, genellikle otomasyona giriş, ödevlerin içeriği, öğrencilerin kayıt yenileme işlemlerinde yapması gerekenler gibi öğrenci işlemlerine yönelik duyurulardır. Bu anlamda grupların öğrenciler ve öğretim elemanlarının haberleşme aracı olarak kullanıldığı söylenebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, 267 duvar yazısının içerisinde ne öğrenciler ne de öğretim elemanları tarafından derste izlenen konuları zenginleştiren kaynak kullanımı, internet ögesi, bağlantısı vb. unsurların yer almasıdır. Dolayısıyla ek kaynakça kullanımı ve eğitimi destekleyici bir mecra olarak sosyal medyanın kullanımı sorgulandığında olumsuz bir tabloyla karşılaşılmaktadır.

İleti türlerinin oranının okullara ve/veya programlara göre değişip değişmediği sorgulanmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 5. İleti Türlerinin Okullar ve Programlara Göre Dağılımı

İçerik (%)	Serik MYO	SBMYO NÖ	SBMYO İÖ
Duyuru	77,3	47,1	64,3
Soru	18,2	33,1	10,7
Kişisel Durum İletisi	0	10,3	12,5
Eleştiri	0	8,8	11,6
Derste İlgili Kaynakça Paylaşımı	4,5	0,7	0,9

Tabloda da görüldüğü gibi okullar ve programlar arasında ileti türlerinin çoğunluğundaki sıralamada bir farklılık görünmemektedir. Ancak Serik MYO'da eleştirel içerik barındıran hiçbir iletinin olmaması burada dikkat çekmektedir. Tablodaki verilere bakıldığında en çok yazılan ileti türü olan duyuruların yazımındaki dağılımın, üye sayısı ile doğru orantılı olduğu görülmektedir. Ancak sorularda ve eleştirilerde aynı orantı yoktur. Soruların çok büyük bir bölümü öğrenciler tarafından sorulmuştur. Sorular da dahil olmak üzere gruplardaki duvar yazılarını öğretim elemanlarının cevaplandırma sayısı sorgulanmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Tablo 6. İleti Türlerine Öğretim Elemanlarının Cevaplama Sayısı

İleti Türü	Cevapsız	Koordinatör	İdari Görevi Olmayan Öğretim Elemanı	Toplam
Soru	46	9	6	61
Duyuru	136	6	11	153
Eleştiri	24	0	1	25
Kişisel Durum İletisi	26	0	1	27

Sorular incelendiğinde öğretim elemanlarına doğrudan sorulan soruların tamamının yanıtladığı ama öğrencinin sisteme girememesi, sınavda çıkacak sorular, ödev teslim tarihi vb. soruların gruptaki diğer öğrenciler tarafından yanıtladığı görülmektedir. Duyuru içerikleri analiz edildiğinde öğrencilerin çok büyük bir kısmının öğretim elemanları tarafından kendilerine verilen bilgileri arkadaşlarına duyurma amaçlı yapıldığı görülmektedir. Öğretim elemanları tarafından yapılan

duyurular daha çok ödev teslim tarihleri, ödevlerin yapılışı, kayıt yenileme işlemleri gibi konuları kapsamaktadır. Bunun yanında araştırma projelerinde görev alma, iş ilanları, organizasyon vb. duyurular da bulunmaktadır. Öğrencilerin yaptıkları eleştiri içerikli iletilere öğretim elemanlarının neredeyse hiç yanıt vermemesi bu tablodaki verilerden ortaya çıkan bir diğer bulgudur. Paylaşılan iletilerin türlerinin programlara göre bir değişiklik arz edip etmediği sorgulanmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

A4 - Öğrenciler ve öğretim elemanlarının grupta paylaştıkları ileti türünde anlamlı bir farklılık var mıdır? Öğrencilerin duvar yazılarına olan tepkilerinde yazıyı yazan kişinin unvanına göre bir farklılık bulunmakta mıdır?

Gruplarda yazılan duvar yazılarının içeriğinin yazıyı yazan kişiye göre değişip değişmediği sorgulanmış ve hangi tür iletilerin ağırlıklı olarak kimler tarafından yazıldığı incelenmiş, aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Tablo 7. İleti Türlerinin İletileri Yazan Kişilerin Unvanlarına Göre Dağılımı

İçerik	Öğrenci	Koordinatör	İdari Görevi Olmayan Öğretim Elemanı	Toplam
Duyuru	84	36	33	153
Soru	60	1	0	61
Eleştiri	25	0	0	25
Kişisel Durum İletisi	21	4	3	28
Toplam	190 (%71,2)	41 (%15,4)	36 (%13,5)	267 (%100)

Bulgular incelendiğinde öğretim elemanlarının duyuruların dışında duvar yazısı dışında pek fazla duvar yazısı paylaşmadığı görülmektedir. Öğretim elemanlarının kişisel durum güncellemeleri ise genellikle öğrencileri motive etme ya da nasihat içeren yazılar olduğu görülmektedir. Örneğin, sisteme giriş yapmadığı için öfkelenen öğrencilere hitaben program koordinatörü duvar yazısı olarak "Tekrar tekrar deneyip başarısız olmanız önemli değil. Önemli olan, deneyip başarısız olduğunuzda tekrar denemeyi başarmanızdır. (Katterring)" cümlesini yazmıştır.

İleti türlerinin iletileri yazan kişinin unvanına göre değişmesinde anlamlı bir farklılık olup olmadığı sorgulamak için ileti türleri ve unvanlara Ki-Kare Testi yapılmış ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 8. İleti Türlerinin İletileri Yazan Kişilerin Unvanlarına Göre Dağılımı İçin Ki-kare Testi

Ki Kare Testi	Değer	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık (iki yönlü)
Pearson Ki Kare	60,072 (a)	12	0,000
Olasılık Oranı	75,140	12	0,000
Doğrusal Akışma	0,008	1	0,930
Geçerli Değer Sayısı	267		

12 hücre (%60) beklenen değer 5'in altındadır. En düşük beklenen değer 0,01'dir.

Tabloda da görüldüğü gibi ileti türleri iletileri yazan kişinin unvanına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğretim elemanlarının paylaştığı iletilerde eleştirel bir içerik veya soru bulunmamaktadır.

A5- Gruplarda derslerde yapılan çalışmaları zenginleştirecek ek kaynakça kullanımı var mıdır? Bu anlamda internetin olanaklarından ne düzeyde yararlanılmaktadır?

Belirtilen süre içerisinde incelenen grup duvar yazılarında derslerde işlenen konularla ilgili ek kaynak oluşturabilecek, fikir paylaşımını sağlayacak hiçbir iletin yazılmadığı görülmüştür. Bu durum Tablo 4 ve Tablo 5'deki verilerde sunulmuştur.

A6- Gruplarda öğrencilerin eleştirel görüşlerini paylaşımı ne düzeydedir? Öğrencilerin eleştirilerine konu olan unsurlar nelerdir? Öğretim elemanlarının bu eleştirilere yanıtı ne düzeydedir?

Tablo 4'de görüldüğü gibi grupta paylaşılan iletilerin yalnızca % 9,2'si eleştirel içeriğe sahiptir. Bu oran Serik Meslek Yüksekokulunda ise sıfırdır.

Eleştirilerin çok büyük bir bölümü (% 92,7) öğrenci otomasyonuna yöneliktir. Öğrenci otomasyonuna giriş, notların görüntülenmemesi, ders seçiminin yapılamaması, ders seçimiyle uğraştıktan sonra yönergenin değişip öğrencilerden dilekçe vermeleri istenilmesine yönelik tepkiler eleştirilerin çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bunun dışında, Bologna süreci kapsamında, ödevlerin çokluğu ve devamsızlığın nota dönüştürülmesiyle ilgili düzenlemelere yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Otomasyonla ilgili eleştirilerin yedi tanesinde (% 30,4) hakaret unsuru sayılabilecek kelimeler mevcuttur. Eleştirilerin çoğunda ise alaycı ifadeler bulunmaktadır. Ödevlerin çokluğunu eleştiren bir öğrenciye verilen bir yanıtın haricinde öğretim elemanlarının eleştiri yazılarına doğrudan yanıt vermediği bunun yerine öğrencileri motive edecek ya da nasihat içerikli kişisel durum güncellemeleri paylaştıkları görülmektedir.

Sonuç

Bireylere evde, boş zaman etkinliklerinde ve özellikle eğitsel süreçlerde, iş yaşamında yeni medyayı kendi koyduğu sınırlar çevresinde değerlendirebilecek becerilerin kazandırılması medya yeterliğinin çalışmaların temelini oluşturmaktadır. Medya yeterliği gelişen ve değişen medyayı yakalamak ve onu hem kuramsal hem de uygulama alanında kavrayabilmek adına sürekli geliştirilmesi ve yenilenmesi gereken devamlılığa dayalı bir süreçtir. Özellikle yeni medyanın pedagojik alanlara yerleşmesiyle birlikte medya yeterliği öğretmen öğrenci aileler gibi eğitim alanında yer alan tüm çalışanların medya konusunda yeterli ve yetkin kılınmasını gerektirmektedir (Uçar İbuğa, 2009: 27-31).

Bu nedenle her yaş grubundaki bireylere medya yeterliğinin kazandırılmasının öneminin yanısıra özellikle yükseköğretim düzeyindeki eğitim çalışmaları için yeni medyanın eğitim süreçlerinde kullanımı, eğitimi destekleyici çalışmalar için sunduğu olanaklar üzerinde derinlemesine araştırmalar yapılmasını gerektiren bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca internetin yirmi yıllık süre içerisinde başdöndürücü bir hızla tetiklediği birçok dönüşümün doğal bir sonucu olarak "sosyal medya"nın konvansiyel medya karşısındaki konumu, yaygınlaşması, insanların ve kurumların sosyal medyaya vermeleri gereken önemi arttırdığı gibi "sosyal medyaya ne kadar anlam yüklemeli?" tartışmasını da beraberinde getirmektedir. Bu tartışma ekseninde doğru cevaplara ulaşmak için, "sosyal medya" kullanıcılarının durumunu ortaya koyan çalışmaların sayısının artması zorunludur (Irak ve Yazıcıoğlu, 2012: 137).

Araştırmada elde edilen bulgular bize üç temel sorunu işaret etmektedir. Bunlardan ilki, öğretim elemanlarının bu gruplara katılım düzeyinin oldukça sınırlı olmasıdır. Yeni medya olarak ifade edilen sosyal medyanın üniversite öğrencilerinin ders dışı zamanlarda da ileti alışverişine ve öğretim elemanlarıyla iletişim kurmalarına olanak sağlayan bir yapı olduğu görülmektedir. Ancak danışman öğretim elemanları bu gruplara üye değildir. Öğretim elemanlarının gruplarda ileti paylaşması, öğrencilere duyuru yapması veya öğrencilerin sorularını yanıtlamaları öğrenciler tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır. Kuşkusuz, danışman öğretim elemanlarının özellikle öğrencilerin sıkıntı yaşadıkları kayıt yenileme ders seçme gibi konularda onlara yol göstermeleri bu memnuniyeti arttıracaktır. Bir diğer sorun ise derslerde işlenen konularda ek kaynak olarak kullanılabilecek unsurların sosyal medyada hiç kullanılmamasıdır. Hâlbuki internet bu konuda öğretim elemanlarına birçok olanak sağlamaktadır. Bu sorun karşısında araştırmanın yapıldığı dönemki koşullar veya motivasyon gibi bu duruma neden olabilecek hususlar tartışılmalıdır. Derslerin haricinde güncel konular hakkında da ileti alışverişinin ciddi düzeyde olmayışı, öğrenciler ve öğretim elemanları arasında fikir paylaşımı, demokratik tartışmalar gibi unsurların sosyal medya düzleminde gerçekleşmemesi, eğitimde genel olarak yaşanan sorunların bir uzantısı olarak görülmeli ve tartışılmalıdır. Gruplarda eleştirel yazıların oranı yine öğretim elemanlarının eleştiri yazılarına grup ortamında öğrencilere cevap vermemeleri de eleştirel pedagoji bağlamında tartışılması gereken ve araştırmada ortaya çıkan bir diğer sorun olarak dikkat çekmektedir. Aslen öğrencilerin eleştirel iletilerinin azlığı öğretim elemanlarının bu eleştirilere yanıt vermemeleri dikkat çekici bir unsur iken burada asıl tartışılması gereken nokta öğrencilerin “ne”yi eleştirdiğidir. Araştırma sorusu A6’da belirtildiği gibi eğitim sistemi, öğrencilerin almakta olduğu eğitimin niteliği, mezuniyet sonrası istihdam durumlarının belirsizliği gibi öğrencilerin meslekleri veya almakta oldukları eğitimin içeriğine dair hiçbir sorgulayıcı iletinin yazılmaması ve eleştirinin “ödevlerin çok olması” ya da “devamsızlığın nota dönüştürülmesi”, “öğrenci not bilgi sisteminin açılmaması” ile sınırlı kalması, eleştirel pedagojik bağlamda ele alınması zorunlu olan ve en önemlisi öğrencilerin kendi eğitim hayatları ile ilgili bilinç düzeylerinin sosyal psikolojik düzlemde cevaplarının aranmasını gerektiren bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Giriş bölümünde sunulan istatistiklerden de anlaşılacağı gibi Türkiye, internette harcanan süre bakımından dünyanın en üst sıralarında yer almaktadır. Buna rağmen ülkemizde insani – toplumsal gelişmeyi işler kılacak, iç dinamikleri harekete geçirecek nitelikte bir bilgi toplumu politikasının hayata geçirilememiş hatta buna gerek bile duyulmamıştır. Bu durum kullanılan teknolojiler ne kadar yaygınlaşırsa yaygınlaşırsın, nicel ilerlemenin yanında niteliksel özelliklerle donatılmadığında anlamlı olamayacağının kavranamamış olmasından kaynaklandığına işaret etmektedir (Törenli, 2005: 219).

Özette, medya yeterliği alanında yapılan çalışmalarda ortaya konulan “öğretim elemanlarının ve öğrencilerin medyanın olanaklarını etkin bir biçimde kullanabilecekleri bir bilinç düzeyine sahip olması gerekliliği” esas alınarak özellikle üniversitelerin bu konuya gereken önemi vermeleri, üniversitelerin stratejik planları oluşturulurken ve uygulanırken özellikle öğretim elemanlarının sosyal medya ve diğer çoklu medya ortamlarını eğitim amaçlı kullanmaları konusunda teşvik edici düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Eğitimde yeni teknolojilerin kullanımına yönelik niteliksel ve niceliksel ölçümlerin yapıldığı akademik çalışmaların sayısının artması sosyal medya düzleminden yola çıkarak yükseköğretimde yaşanan sorunlar için farklı bakış açıları sunacak ve daha kaliteli bir eğitime yönelik stratejiler için karar alıcılara referans olabilecektir.

Kaynakça

- Alver, Füsün (2004). "Medya Pedagojisi Çalışmaları." Akdeniz İletişim 2: (1-30).
- Binark, Mutlu (2007). "Yeni Medya, Gençlik ve Gündelik Yaşam." <http://yenimedya.wordpress.com/calismalar/>. Erişim Tarihi: 27.04.2012.
- Buck, Stephanie (2011). "How The World Uses Social Media Networks." <http://mashable.com/2011/09/23/world-social-networks-infographic/>. Erişim Tarihi: 05.04.2012.
- Gülbahar, Yasemin, Kalelioğlu, Filiz ve Madran, Orçun (2010). "Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı".<http://inet-tr.org.tr/inetconf15/ozet/10.html>. Erişim Tarihi: 29.04.2012.
- Irak, Dağhan ve Yazıcıoğlu, Onur (2012). Türkiye ve Sosyal Medya. İstanbul: Okuyanur.
- Karaduman, Murat ve Kurt, Hanif (2010). "İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Düzeyleri." XV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirisi. <http://inet-tr.org.tr/inetconf15/bildiri/28.doc>. Erişim Tarihi: 09.01.2012.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2011). "Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlarındaki İşlevselliği." 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11) 1-6 <http://web.firat.edu.tr/iats/cd/subjects/Instructional/ITE-9.pdf>. Erişim Tarihi: 29.04.2012.
- Toprak, Ali; Yıldırım, Ayşenur; Aygül, Eser; Binark, Mutlu; Börekçi, Senem; Çomu, Tuğrul (2009) "Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "görülüyorum öyleyse varım". Kalkedon: İstanbul.
- Tellan, Derya (2011). "Halkla İlişkiler Eğitiminin Bağlamı." Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi 15: 11-31.
- Uçar İbuğa, Emine (2009). "İletişimsel Yeterlik ve Medya Yeterliği." Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi 11: 27-70.
- "Sosyal Medya Türkiye - Comscore Araştırma Raporları: Türkiye, Avrupa'da İnternet Kullanıcısı Sayısında 6ncı, İnternette Geçirilen Süre Açısından 3üncü Sırada." <http://www.socialmediatr.com/blog/turkiye-avrupada-internet-kullanicisi-sayisinda-6-nci-internette-gecirilen-sure-acisindan-3-uncu-sirada/>. Erişim Tarihi: 01.05.2012.
- "Sosyal Medya Türkiye- Comscore Araştırma Raporları: Türk İnternet Kullanıcı Profili." <http://www.socialmediatr.com/blog/turk-internet-kullanicisinin-profil/>. Erişim Tarihi: 01.05.2012.
- Törenli, Nurcan (2005) Yeni Medya , Yeni İletişim Ortamı. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Yengin, Deniz. (der.) (2012). "Yeni Medya'ya Eleştirel Bir Bakış" Yeni Medya ve ... (der.) içinde. İstanbul: E.